ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์*

INNOVATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE BURIRAM SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

อภิชิต กลีบม่วง[1], สุทธิศักดิ์ แก้วจินดา[2] และ องอาจ เทียมกลาง[3]

Apichit Kleebmuang[1], Suttisak Kaewjinda[2] and Ongart Thiamklang[3]

[1-3]วิทยาลัยนครราชสีมา

[1-3]Nakhonratchasima College, Thailand

Corresponding Author's Email: brayell@gmail.com

วันที่รับบทความ : 21 เมษายน 2569; วันแก้ไขบทความ 4 พฤษภาคม 2569; วันตอบรับบทความ : 6 พฤษภาคม 2569

Received 21 April 2026; Revised 4 May 2026; Accepted 6 May 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา และเพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 345 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

Citation:

*อภิชิต กลีบม่วง, สุทธิศักดิ์ แก้วจินดา และ องอาจ เทียมกลาง. (2569). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 4(4), 709-726.

Apichit Kleebmuang, Suttisak Kaewjinda and Ongart Thiamklang. (2026). Innovative Leadership Of School AdministratorsUnder The Buriram Secondary Educational Service Area Office.

Journal of Interdisciplinary Social Development, 4(4), 709-726.;

DOI: https://doi.org/10.

Website: https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ค่าเอฟ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ด้านการสร้างเครือข่ายเชิงนวัตกรรม ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม และด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, นวัตกรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aims to study and compare the level of opinions of personnel regarding innovative leadership among school administrators under the Buriram Secondary Educational Service Area Office, categorized by position, work experience, and school size, and to investigate guidelines for promoting innovative leadership among school administrators The sample group consisted of 345 school administrators and teachers. The research instrument used was a 5-level Likert scale questionnaire with a content validity index between 0.80 and 1.00 and a reliability coefficient of 0.87. Statistical analyses included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and one-way ANOVA.

The research findings revealed that:

1. The innovative leadership of school administrators, overall, was at a high level. When considering each aspect, all aspects were found to be performed at a high level.

2. A comparison of the opinions of personnel regarding the innovative leadership of school administrators in schools under the Buriram Secondary Educational Service Area Office, categorized by position and experience, showed no significant differences overall and in each aspect. However, when categorized by school size, there were statistically significant differences at the .05 level.

3. Guidelines for promoting innovative leadership among school administrators include: having an innovative vision, building innovative networks, creating an innovative atmosphere, and fostering innovative thinking.

Keywords: Leadership, Innovation, School Administrators

บทนำ

เนื่องจากสภาวะสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ประเทศไทยจึงมุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาสนับสนุนระบบการศึกษา ตามที่ระบุในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ซึ่งกำหนดให้รัฐส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างความรู้และนวัตกรรม อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยังเน้นการใช้เทคโนโลยีในการศึกษาเพื่อยกระดับศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ โดยมุ่งหวังให้พลเมืองทุกวัยมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศอย่างเต็มศักยภาพในอนาคต (ราชกิจจานุเบกษา, 2561ก) การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญในการเตรียมบุคคลให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่ท้าทาย โดยคนรุ่นใหม่ต้องมีทักษะขั้นสูงในการเรียนรู้และปรับตัว (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 14) การพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้และความสามารถจึงเป็นสิ่งจำเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่เหมาะสม เพื่อสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติของสังคมโลก รวมถึงต้องมีภาวะผู้นำที่ดีในการกำหนดทิศทางขององค์กร หากผู้บริหารไม่มีวิสัยทัศน์ที่ถูกต้อง อาจส่งผลให้เกิดความสับสนในทีมงานและลดประสิทธิภาพในการทำงาน แต่หากผู้บริหารมีภาวะผู้นำที่เข้ากับยุคสมัย จะสามารถสร้างความเชื่อมั่นและความศรัทธาในตัวผู้นำ ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร (วิโรจน์ สารรัตนะ และคณะ, 2561 : 9) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ซึ่งส่งผลต่อผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายที่หลากหลายในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และให้ความอิสระในการทำงาน (หมิหน๊ะ เบ็ญตาหลี, 2568 : 21) สำหรับผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะที่สำคัญรวมถึงภาวะผู้นำ ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม โดยวิโรจน์ สารรัตนะ และคณะ (2561 : 54) นำเสนอแนวคิดที่สำคัญ เช่น การสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ความร่วมมือ การเสริมพลังอำนาจ และการพัฒนานวัตกรรม นอกจากนี้ มณฑาทิพย์ นามนุ (2561 : 58)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ขับเคลื่อนการบริหารจัดการสถานศึกษาดังนั้นผู้นำจึงต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม มีความชำนาญในการประยุกต์ ทั้งวิธีการคิด วิธีการทำงาน มีความซื่อสัตย์ และเปิดรับข้อมูลเพื่อเหตุผล หาวิธีใหม่ๆ เพื่อสร้างผลงานที่มีประสิทธิภาพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการวางแผนการกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารจัดการการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริงซึ่งเป็นการแสดงออกถึงภาพในอนาคตที่เป็นไปได้เพื่อที่จะพัฒนาองค์กรและพัฒนางานให้ประสบความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ให้ได้ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงเป็นสมรรถนะหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้สามารถพัฒนานวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการพัฒนาที่สำคัญสู่การเปลี่ยนแปลงสถานศึกษา ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ดังที่ ปวีณา กันถิน, มนต์ นภัสมโน และธารณ์ ทองงอก (2560 : 63) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประชารัฐมีระดับภาวะผู้นำตามความคิดเห็นของครู พบว่า องค์ประกอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์สู่การเปลี่ยนแปลง การสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากร การมีส่วนร่วมในการทำงานและทำงานเป็นทีม การมีคุณธรรมจริยธรรม การสร้างบรรยากาศแห่งการส่งเสริมองค์กรนวัตกรรมและการคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ เช่นเดียวกันกับฐิตินันท์ นันทะศรี (2563 : 11) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า องค์ประกอบ จำนวน 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ด้านการ

ทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม ด้านการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้านการแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม และด้านการมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม ดังนั้น การที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับนวัตกรรม เพื่อให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่นับวันจะยิ่งมีความซับซ้อนมากขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จได้อย่างแท้จริง การส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมของสถานศึกษาเป็นกิจกรรมหนึ่งของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เพื่อมุ่งให้สถานศึกษาเห็นความสำคัญในการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบท เป้าหมาย และสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาอย่างแท้จริง โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนา ดังจะเห็นได้จากมีประกาศของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาให้สถานศึกษาดำเนินการส่งผลงานเพื่อเข้ารับการคัดสรรรางวัล “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งนวัตกรรม” เป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นนวัตกรรมต้นแบบเผยแพร่ไปยังสถานศึกษา และผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2563 : 32)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ มีวิสัยทัศน์ว่า “พื้นที่คุณภาพ สร้างคนดี มีความสุข” และตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่นนโยบายเพื่อให้โรงเรียนในสังกัดขับเคลื่อนอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม และสถานศึกษาในสังกัดมีนวัตกรรมการจัดการศึกษาและวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) การน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ เป็นแบบอย่างในการจัดการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาตระหนักในปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการปัจจัยหลักในการดำรงชีวิต มีความมุ่งมั่นในการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาสู่การผลิตสื่อนวัตกรรมที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ให้ผู้เรียนได้เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้เกิดความยั่งยืน เกิดนักอนุรักษ์ พัฒนาบนฐานคุณธรรม เป็น Soft Power ที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทางสิ่งแวดล้อมในสังคม (สพม.บุรีรัมย์, 2567 : 17) แต่จากการศึกษารายงานผล

การดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า สถานศึกษาที่ได้รับรางวัล “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งนวัตกรรม” ยังไม่มีผลงานที่ชัดเจน สถานศึกษาต่าง ๆ มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ได้ส่งเสริมให้นำแนวปฏิบัติเหล่านี้มาต่อยอดเป็นนวัตกรรมของโรงเรียน แต่การเผยแพร่ผลงานยังจำกัดอยู่ภายในเขตพื้นที่และจังหวัดเท่านั้น ในปี พ.ศ. 2566 สำนักงานฯ จะสนับสนุนผู้บริหารที่มีผลงานแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศไปสู่เวทีระดับประเทศในด้านนวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งเมื่อนวัตกรรมของผู้บริหารเพิ่มขึ้น ก็จะสามารถต่อยอดสู่นวัตกรรมโรงเรียนเพื่อให้ได้รับการยอมรับในระดับประเทศต่อไป (แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะ 5 ปี พ.ศ.2566-2568)

จากการศึกษาปัญหาและข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยมองเห็นความสำคัญของการพัฒนาสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ให้ก้าวสู่การเป็นนวัตกรรมสถานศึกษา ผู้บริหารจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมท่ามกลางบริบทที่แตกต่างกันตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และเป็นแบบอย่างในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา

3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากับประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำนวน 3,329 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 183 คน และครูผู้สอน จำนวน 3,146 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำนวน 345 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970) และได้โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 19 คน และครูผู้สอน จำนวน 326 คน รวมทั้งสิ้น 345 คน

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานด้านนวัตกรรมดีเด่น จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีภาวะผู้นำนวัตกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีภาวะผู้นำนวัตกรรมอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีภาวะผู้นำนวัตกรรมอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีภาวะผู้นำนวัตกรรมอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีภาวะผู้นำนวัตกรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยใช้คุณสมบัติเป็นผู้บริหารที่มีผลงานด้านนวัตกรรมดีเด่น ผู้บริหารจำนวน 7 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการและขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า โดยผู้ตอบจะได้รับคำถามเช่นเดียวกัน และในลำดับขั้นตอนเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ถามถามได้ตรงประเด็นที่ต้องการ ไม่ออกนอกเรื่อง ไม่เกินขอบเขตที่กำหนดไว้และข้อมูลที่ได้รับสามารถนำมาประมวลผลได้ โดยมีขั้นตอนการสัมภาษณ์ ดังนี้

3.1 กำหนดเวลาในการสัมภาษณ์ 15-20 นาที และนัดหมายกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3.2 เตรียมอุปกรณ์จดบันทึกให้เหมาะสมกับสถานการณ์

3.3 แนะนำตัวเอง และสร้างบรรยากาศให้รู้สึกเป็นกันเอง

3.4 บอกวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ และขออนุญาตจดบันทึกหรือใช้เครื่องมือบันทึกเสียงจากผู้รับการสัมภาษณ์

3.5 ป้อนคำถามเหมาะสมกับเวลา และทำการบันทึกหลังจากการสัมภาษณ์เสร็จ

3.6 ขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\overline{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 136 - 143) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตาม ตำแหน่งและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe’ method)

5. วิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการสัมภาษณ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

1.1 ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ

1.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 ความถี่ (Frequency)

2.2 ร้อยละ (Percentage)

2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 136 -143)

3.1 t- test แบบ Independent samples

3.2 F- test แบบ One way ANOVA และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe'method)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ พบว่า ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม รองลงมาคือ ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม และ ด้านการสร้างเครือข่ายเชิงนวัตกรรม ตามลำดับ ในขณะที่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตาม

ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมายสถานศึกษาในอนาคตที่เหมาะสมและเป็นไปได้ในการเป็นองค์การนวัตกรรม วิเคราะห์แนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และนำมากำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ด้านการสร้างเครือข่ายเชิงนวัตกรรม พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ผู้บริหารควรมีแนวทางการพัฒนาทีมงานระหว่าง ภายในและภายนอกสถานศึกษาให้สามารถทำงานร่วมกัน มีความสามารถในการบริหารจัดการทีมให้ทุกคนมีส่วนร่วม โดยมีการกำหนดเป้าหมายของทีมอย่างชัดเจน สามารถแก้ไขสถานการณ์ หรือปัญหาที่เกิดขึ้นกับเครือข่ายองค์กรได้อย่างสร้างสรรค์เหมาะสมกับนวัตกรรม ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม พบว่า ผู้บริหารมุ่งเน้นผลักดันและจัดกิจกรรมให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมเป็นของตนเอง ด้วยการเล็งเห็นคุณค่าของนวัตกรรมทางการศึกษาเป็นสำคัญ ตระหนักถึงการจัดทรัพยากรในการพัฒนานวัตกรรมอย่างเที่ยงธรรมตามหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารสามารถนำประสบการณ์ต่างๆ ที่ เกิดจากการเรียนรู้มาสร้างองค์ความรู้ให้ครูจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานให้ประสบความสำเร็จได้ ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีอิสระทางความคิดในการวางแผนการทำงานของตนอย่าง สร้างสรรค์ และนำมาปฏิบัติได้ เพื่อให้เกิดนวัตกรรม การจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษา พัฒนาต่อยอดนวัตกรรมให้มีความน่าเชื่อถือ จัดเวทีนำเสนอผลงานนวัตกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำผลงานนวัตกรรมไปเผยแพร่สู่เวทีระดับองค์กร ระดับชาติ และนานาชาติ

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างบรรยากาศ

เชิงนวัตกรรม รองลงมา คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้านการสร้างเครือข่ายเชิงนวัตกรรม ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายที่หลากหลายในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และให้ความอิสระในการทำงาน ประกอบกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ตระหนักถึงความสำคัญและมีนโยบายเพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดมีนวัตกรรมการจัดการศึกษาและวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จึงส่งผลให้ผู้บริหารมุ่งเน้นผลักดันและจัดกิจกรรมให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมเป็นของตนเอง ด้วยการเล็งเห็นคุณค่าของนวัตกรรมทางการศึกษาเป็นสำคัญ รวมถึงให้อิสระทางความคิดในการทำงานแก่ครูและบุคลากรผ่านกระบวนการทำงานที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวัชร สิทธิชาติบูรณะ (2565) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุดา บุญเทียม (2564) การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกุลนาถ แย้มวงค์ และ ชนมณี ศิลานุกิจ (2566) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

2.1 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากการส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมของสถานศึกษานั้น ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำที่เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และให้ความอิสระในการทำงาน ประกอบกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำนโยบายเพื่อให้โรงเรียนในสังกัดขับเคลื่อนอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม จึงส่งผลให้ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเข้าใจและมีมุมมองต่อการแสดงออกถึง

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์ธีรา บางเขียว รัตนา กาญจนพันธุ์ (2565) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในสหวิทยาเขตรัชวิภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาและวิทยฐานะแตกต่างกันมีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ได้กำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายเพื่อให้โรงเรียนในสังกัดขับเคลื่อนอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม อีกทั้งการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและให้ความอิสระในการทำงาน ส่งผลให้บุคลากรไม่ว่าจะมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากหรือน้อยต่างก็ได้รับการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมอย่างเท่าเทียมกัน จึงทำให้มีมุมมองต่อการบริหารงานของผู้บริหารในระดับที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรวารีญา กิตติธรรม (2568) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่าไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ปาริฉัตร นวนทอง และ ตรัยภูมินทร์ ตรีตรีศวร (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 พบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ด้านการสร้างเครือข่ายเชิงนวัตกรรม ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ที่แตกต่างกันอาจเนื่องจากงบประมาณในการบริหารจัดการ รวมถึงความจำเป็นที่ผู้บริหารต้องสร้างสรรค์นวัตกรรมท่ามกลางบริบทที่แตกต่างกันตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีการบริหารจัดการด้านวิสัยทัศน์ การสร้างเครือข่าย และการคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างกัน ส่วนด้านการสร้างบรรยากาศที่ไม่แตกต่างกันนั้น อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

มีนโยบายเพื่อให้โรงเรียนในสังกัดขับเคลื่อนอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งต่างให้ความสำคัญกับการทำหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือ กระตุ้น และอำนวยความสะดวกในการทำงานของบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในระดับที่ใกล้เคียงกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาศ ขวาไทย และ สุรินทร์ ภูสิงห์ (2565) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ มีรายละเอียดจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมายในอนาคตที่เหมาะสมและเป็นไปได้ในการพัฒนาเป็นองค์กรนวัตกรรม พร้อมทั้งวิเคราะห์ทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและนำมาปรับใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

ด้านการสร้างเครือข่ายเชิงนวัตกรรม พบว่า ผู้บริหารควรพัฒนาทีมงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้สามารถทำงานร่วมกันได้ โดยเน้นการบริหารจัดการทีมให้มีส่วนร่วมและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมกับการพัฒนานวัตกรรม

ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมภายในสถานศึกษา โดยการเล็งเห็นคุณค่าของนวัตกรรมทางการศึกษาและการจัดทรัพยากรอย่างเที่ยงธรรมตามหลักธรรมาภิบาล พร้อมทั้งนำประสบการณ์จากการเรียนรู้มาสร้างองค์ความรู้ให้ครูและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานได้

ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีอิสระในการคิดและวางแผนการทำงานอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษา และพัฒนานวัตกรรมให้มีความน่าเชื่อถือ พร้อมจัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานนวัตกรรมในระดับองค์กร ระดับชาติ และนานาชาติ

ทั้งนี้อาจเนื่องจากสภาวะสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงมีความสำคัญในการเตรียมบุคคลให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเผชิญกับความท้าทายที่หลากหลายและจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาบุรีรัมย์ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำนโยบายเพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดมีนวัตกรรมการจัดการศึกษาและวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) รวมถึงการส่งเสริมผลงานเพื่อเข้ารับการคัดสรรรางวัล “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งนวัตกรรม” ดังนั้น การพัฒนาและส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ทั้งในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ การสร้างเครือข่าย การจัดบรรยากาศและการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จึงเป็นกุญแจสำคัญในการผลักดันการเปลี่ยนแปลงในองค์กรการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัค ปุตามา และกัลยมน อินทุสุต (2568) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ผู้บริหารต้องมีความคิดเชิงกลยุทธ์และวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ต้องกำหนดโครงสร้างชัดเจนและประชุมอย่างเป็นระบบ ด้านความคิดแปลกใหม่ ต้องจัดทำโครงการใหม่ๆ และด้านการสร้างบรรยากาศสถาบันการศึกษานวัตกรรม ต้องสร้างนวัตกรรมที่สอดรับกับนโยบาย เช่นเดียวกับงานวิจัยของ อลิสรา ทับเที่ยง และ นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2566) ที่พบว่าแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ในการเตรียมการรับมือกับความเปลี่ยนแปลง เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการทำงานและเสนอความคิดเห็น สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการทำงาน รวมถึงส่งเสริมให้ครูใช้นวัตกรรม

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า 1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามตำแหน่งประสบการณ์โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 3. แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ด้านการสร้างเครือข่ายเชิงนวัตกรรม ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม และด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม **ข้อเสนอแนะ** 1. ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นไปได้

โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดภาพอนาคตของสถานศึกษาที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและทิศทางการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ 2. ด้านการสร้างเครือข่ายเชิงนวัตกรรม ควรส่งเสริมการสร้างทีมงานใหม่ที่เชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยยกระดับจากชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ไปสู่เครือข่ายนวัตกรรมภายใน เพื่อแลกเปลี่ยนเทคนิคการสอนและเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งมอบหมายงานตามความถนัดของบุคคลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน 3. ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม สถานศึกษาควรจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณอย่างเที่ยงธรรมตามหลักธรรมาภิบาล พร้อมทั้งสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ให้อิสระทางความคิดและยอมรับการทดลองสิ่งใหม่ เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรกล้านำเสนอแนวคิดและสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่ช่วยแก้ปัญหาทางการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ 4. ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ควรส่งเสริมให้บุคลากรใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานนวัตกรรมสู่เวทีระดับชาติและนานาชาติ พร้อมทั้งมีระบบสร้างขวัญกำลังใจและรางวัลเชิดชูเกียรติสำหรับผู้สร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อความยั่งยืนขององค์กร

เอกสารอ้างอิง

กานต์ธีรา บางเขียว และรัตนา กาญจนพันธุ์. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในสหวิทยาเขตรัชวิภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วารสารศิลปะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์แห่งนิววิริเดียน, 3(6), 68-88.

กุลนาถ แย้มวงค์ และชนมณี ศิลานุกิจ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 10(1), 137–150.

ฐิตินันท์ นันทะศรี. (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศกึษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ธนวัชร สิทธิชาติบูรณะ. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

เบญจมาศ ขวาไทย และสุรินทร์ ภูสิงห์. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 10(39), 207-215.

ปวีณา กันถิน**,** มนต์นภัส มโนการณ์ และธารณ์ ทองงอก. (2560). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประชารัฐ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. ใน การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปาริฉัตร นวนทอง และตรัยภูมินทร์ ตรีตรีศวร. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 13. 13 พฤษภาคม 2565 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, (หน้า 1434-1449). สงขลา.

พรวารีญา กิตติธรรม. (2568). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. วารสารสินธุ์โสธร, 1(2), 38-53.

แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะ 5 ปี พ.ศ.2566-2568. (2568). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะ 5 ปี พ.ศ.2566-2568. เรียกใช้เมื่อ 11 ตุลาคม 2568 จาก https://surat2.go.th/2021/files/com_agency/2026-04_efcdcffa88d76a.pdf

มณฑาทิพย์ นามนุ. (2561). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ราชกิจจานุเบกษา. (2561). เล่มที่ 135 ตอนที่ 82 ก หน้า 1-71 (13 ตุลาคม 2561).

วิจารณ์ พานิช. (2555). วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี สฤษดิ์วงศ์.

วิโรจน์ สารรัตนะ และคณะ. (2561). ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 20, 261-271.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2563). ประกาศสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เรื่อง การส่งผลงานเข้ารับการคัดสรรรางวัล“หนึ่งโรงเรียน หนึ่งนวัตกรรม”ประจำปี 2563. 3 กุมภาพันธ์ 2563.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. (2568). สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. เรียกใช้เมื่อ 11 ตุลาคม 2568 จาก https://www.ssbr.go.th/

สุภัค ปุตามา และกัลยมน อินทุสุต. (2568). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 10(1), 51-66.

หมิหน๊ะ เบ็ญตาหลี และชณัฐ พรหมศรี. (2568). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. วารสารเสฏฐวิทย์ปริทัศน์, 5(3), 2088-2099.

อลิสรา ทับเที่ยง และนิรันดร์ จุลทรัพย์. (2566). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1. วารสารบัณฑิตสาเกตปริทรรศน์, 9(2), 158-171.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.